

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 648/2022-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Namírom Alyasrym, PhD., advokátom, Štúrova 43, Nitra, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Tostš 17/2022 z 10. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. októbra 2022 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uvedeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu v časti týkajúcej sa sťažovateľa zrušiť a vrátiť mu vec na ďalšie konanie, pričom navrhuje prikázať najvyššiemu súdu, aby sťažovateľa bezodkladne prepustil z väzby na slobodu, a zároveň žiada priznanie trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ bol uznesením vyšetrovateľa Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru z 13. júla 2022 v rámci trestného konania vedeného pod ČVS: PPZ-332/NKA-ZA1-2021 obvinený v bode 1 za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a v bodoch 3 a 10 za pokračovací obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1, písm. a), b), c), d), ods. 2 písm. c), ods. 4 písm. b), c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona a § 141 písm. a) Trestného zákona účinného do 30. apríla 2022

a v bode 14 za čiastkový útok pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1, 3, 4 písm. c), ods. 6 písm. b), ods. 8 písm. b), c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a § 141 písm. a) Trestného zákona, a to na skutkovom základe uvedenom v rámci výroku predmetného uznesenia.

3. Následne bol sťažovateľ uznesením Špecializovaného trestného súdu Pezinok (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) č. k. 6 Tp 11/2022 z 15. júla 2022 (ďalej len „uznesenie o vzatí do väzby“) vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), pričom špecializovaný trestný súd zároveň rozhodol, že väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahrádza.

4. Proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu o vzatí do väzby podal sťažovateľ riadny opravný prostriedok, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodný zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je vecne správne a závery najvyššieho súdu nie sú podľa sťažovateľa preskúmateľné, jeho argumentácia je v rozpore s predvídateľnosťou práva a právnou istotou a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu neposkytuje záruku, že najvyšší súd preskúmal argumentáciu sťažovateľa.

b) Vznesenie obvinenia nebolo dôvodné, čo sťažovateľ odôvodňuje najmä tým, že ako dôkaz proti nemu bola použitá usvedčujúca výpoveď obvineného [REDAKOVANÉ], proti ktorej stála výpoveď sťažovateľa, ktorý popieral trestnú činnosť.

c) Závery všeobecných súdov vyvedené z ďalších dôkazov vo veci (2 dávky marihuany a peňažná hotovosť nájdené pri domovej prehliadke u sťažovateľa) o začlenení sťažovateľa do zločineckej skupiny a o jeho stotožnení s osobou [REDAKOVANÉ] neboli dostatočne odôvodnené.

d) Obvinený [REDAKOVANÉ] bol vypočutý v nezákonnom postavení svedka, keď jemu a ani ostatným obvineným v predmetnej veci nebolo postupom podľa § 205 Trestného poriadku dočasne odložené vznesenie obvinenia a v lehote zadržania nebolo obhajcom obvinených umožnené zúčastniť sa výsluchov ostatných obvinených, ale len výsluchov ich klientov.

6. Námietky uvedené v predchádzajúcom bode následne sťažovateľ podrobnejšie odôvodňuje ďalšími parciálnymi námietkami. Bez potreby komplexného prebratia parciálnej sťažnostnej argumentácie do odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd uisťuje sťažovateľa, že sa pred jeho vydaním dôsledne oboznámil s celým obsahom ústavnej sťažnosti a so všetkými jej prílohami.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu a taktiež práva na slobodu a bezpečnosť, a to napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

8. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu, ako aj akékoľvek jeho procesné pochybenia môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu výlučne vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie konkrétneho základného práva alebo slobody vyplývajúcich z ústavy, resp. práva garantovaného prostredníctvom medzinárodnej zmluvy o ľudských právach, ktorou je Slovenská republika viazaná (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

9. Právo na osobnú slobodu je okrem čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy garantované taktiež prostredníctvom súbežne označeného práva na slobodu a bezpečnosť vyplývajúceho z čl. 5 dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, III. ÚS 581/2015, III. ÚS 183/2018).

10. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti namieta skutkové a právne závery všeobecných súdov odôvodňujúce splnenie tzv. prvej materiálnej podmienky väzby spočívajúcej v dôvodnosti vedenia trestného stíhania proti jeho osobe, ako aj procesný postup súdov rozhodujúcich o jeho väzbe.

11. Sťažovateľ proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu nesmeruje žiadne námietky proti posúdeniu druhej materiálnej podmienky jeho väzby spočívajúcej v naplnení konkrétneho väzobného dôvodu a nenamieta ani proti rozhodnutiu o (ne)aplikácii prostriedkov nahradzujúcich väzbu.

12. Ústavne konformné uplatnenie zabezpečovacieho (nie sankčného) inštitútu väzby je zároveň determinované aj existenciou konkrétnych skutočností, ktoré svojou podstatou musia dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie tohto inštitútu. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (porovnaj napr. I. ÚS 31/2010, II. ÚS 349/2013, III. ÚS 271/07, IV. ÚS 361/09).

13. V neposlednom rade z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že všeobecný súd rozhodujúci o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe sa musí adekvátne a preskúmateľne vyrovnat' s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (porovnaj III. ÚS 135/04, III. ÚS 466/2010) a taktiež z odôvodnenia rozhodnutia o zamietnutí sťažnosti obvineného proti prvostupňovému súdному rozhodnutiu, ktorým bolo rozhodované o väzbe, musí byť zrejmé, že sa súd náležite zaoberal všetkými podstatnými argumentmi a námietkami, ktoré obvinený vo svojej sťažnosti pred všeobecným súdom uviedol (porovnaj III. ÚS 34/07, IV. ÚS 230/2011).

14. Z čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy možno vyvodit' základné právo na osobnú slobodu, ako aj zásadu, že pozbavit' niekoho osobnej slobody možno iba z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ďalšie odseky čl. 17 ústavy uvádzajú konkrétne spôsoby pozbavenia, resp. obmedzenia osobnej slobody, ktoré sú za splnenia ustanovených podmienok prípustné. Jedným z týchto spôsobov je aj vzatie do väzby, resp. držanie vo väzbe v zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy (porovnaj III. ÚS 447/2016).

15. Vo vzťahu k splneniu prvej materiálnej podmienky väzby je vo všeobecnosti potrebné uviesť, že § 71 ods. 1 Trestného poriadku kumulatívne predpokladá, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený.

16. Ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že pri posúdení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu jeho úlohou nebolo preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré najvyšší súd oprel svoje rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd vysporiadal adekvátne a preskúmateľne s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa v jeho riadnom opravnom prostriedku a taktiež či je odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné.

17. Po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vo vzťahu k naplneniu dôvodnosti trestného stíhania ústavný súd poukazuje najmä na tieto konkrétne okolnosti zdôraznené najvyšším súdom.

18. Existencia dôvodného podozrenia predpokladá danosť skutočností a informácií, ktorými možno nezávislého a objektívneho pozorovateľa presvedčiť o tom, že dotyčná osoba sa mohla dopustiť trestného činu a skutočnosti zakladajúce podozrenie nemusia byť na úrovni dôkazov potrebných k odôvodneniu odsúdenia alebo podaniu obžaloby.

19. Najvyšší súd k vykonanému dokazovaniu vyjadril názor, že dosiaľ vykonané dokazovanie a z neho plynúce skutočnosti, ktoré súd prvého stupňa detailne rozviedol v napadnutom rozhodnutí, nasvedčujú tomu, že obvinení sa mali skutkov, ktoré vykazujú znaky trestných činov, v podstate tak, ako sa im uznesením o vznesení obvinenia kladie za vinu, dopustiť. Vykonaným dokazovaním a vyplývajúcimi závermi sa podľa názoru najvyššieho súdu dostatočným spôsobom zaoberal už aj prvostupňový súd, s ktorého názormi sa najvyšší súd stotožnil, čo konštatuje na viacerých miestach odôvodnenia napadnutého uznesenia. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje v kontexte namietanej arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu aj na ustálený právny názor ústavného súdu, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu, resp. sťažnostného súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie (resp. sťažnostné) konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 8/2014).

20. Pokiaľ ide o námietky týkajúce sa dôvodnosti vedenia trestného stíhania, sťažovateľ ťažiskovo argumentuje tým, že proti nemu bol daný len jediný usvedčujúci dôkaz (výpoveď obvineného [REDACTED]). Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd aj s touto námietkou sťažovateľa vysporiadal dostatočným spôsobom a svoje úvahy týkajúce sa použitých dôkazov formuloval ústavne konformným spôsobom aj s poukázaním na konkrétne skutkové okolnosti, keď podrobne uvádza, že aj prechovávanie dvoch dávok marihuany je drogovým trestným činom a vzbudzuje podozrenie o ochote obvineného (sťažovateľa) sa takéhoto trestného činu dopustiť, a tým do určitej miery prispieva aj k pravdivosti tvrdení obvineného [REDACTED]. Najvyšší súd sa vysporiadal aj s námietkami týkajúcimi sa sumy peňazí nájdenej u sťažovateľa pri domovej prehliadke, keď s prihliadnutím na pomery sťažovateľa konštatoval, že nejde o bežnú sumu, ale sumu spôsobilú vzbudzovať pochybnosti o jej primeranosti. Najvyšší súd okrem uvedeného vo svojom odôvodnení poukázal aj na ďalšie skutočnosti, ktoré nasvedčujú pravdivosti tvrdení obvineného [REDACTED] (napr. častý kontakt sťažovateľa s [REDACTED]), a vysporiadal sa aj podľa názoru sťažovateľa so zmätočným stotožnením jeho osoby s osobou [REDACTED] a zdôraznil, že táto skutková okolnosť nemá vplyv na posúdenie dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľa ako prvej materiálnej väzobnej podmienky s tým, že definitívne vyhodnotenie aj tejto skutočnosti bude vecou hodnotenia dôkazov v konaní o vine a treste, pokiaľ do tohto štádia trestné stíhanie dospeje.

21. Sťažovateľ ďalej argumentuje tým, že závery najvyššieho súdu nie sú vecne správne a nie sú preskúmateľné. Pokiaľ ide o vecnú správnosť napadnutého uznesenia, ústavný súd opakovane uvádza, že nie je jeho úlohou preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ ide o ich vecnú správnosť. V odôvodnení napadnutého uznesenia sa najvyšší súd dostatočne podrobne zaoberal skutočnosťami uvedenými v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia samostatne, ako aj v ich vzájomných súvislostiach, pričom na ich základe formuloval jednotlivé závery zrozumiteľne, a preto ústavný súd zastáva názor, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nenapĺňa známky arbitrárnosti tak, ako to uvádza sťažovateľ. Ústavný súd zároveň v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu na rozdiel od sťažovateľa identifikoval úvahy, z ktorých vyplýva, že najvyšší súd argumentáciu sťažovateľa preskúmal.

22. V nadväznosti na uvedené skutočnosti tak ústavný súd na rozdiel od názoru sťažovateľa považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu za ústavne konformné.

23. Pokiaľ sťažovateľ poukazuje na procesné nedostatky trestného konania a nezákonnosť výpovedí svedkov, ústavný súd aj tu poukazuje na podrobné odôvodnenie napadnutého uznesenia, v ktorom najvyšší súd v súlade s doktrínou poukazuje na rozdiely medzi jednotlivými štádiami trestného konania (s akcentom na rozdiely medzi rozhodovaním o väzbe na strane jednej a rozhodovaním o vine a treste na strane druhej), v rámci ktorých musí aj dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu postupne gradovať. Tým najvyšší súd podrobne vysvetlil aj dôvod, prečo sa na vec sťažovateľa neaplikuje ním spomínané rozhodnutie najvyššieho súdu (R 53/2013) týkajúce sa na rozdiel od prejednávanej veci meritórneho rozhodovania o vine a treste. Sťažovateľ ďalej v ústavnej sťažnosti uvádza, že konštatovanie najvyššieho súdu o tom, že „na účely väzby možno použiť aj dôkazy, ktoré budú v ďalších fázach trestného stíhania už nepoužiteľné“, je z ústavného hľadiska neakceptovateľné. Ako aj sám sťažovateľ správne uviedol, najvyšší súd tým reagoval na námietku sťažovateľa o nezákonnosti dôkazu – výpovede obvineného [REDACTED]. Uvedené konštatovanie najvyššieho súdu však nemožno posudzovať izolovane (ako to naznačuje sťažovateľ v ústavnej sťažnosti), ale v kontexte už v tomto bode odôvodnenia naznačených a aj samotným

najvyšším súdom zdôraznených skutočností, že pri rozhodovaní o väzbe (ktoré nie je rozhodovaním o vine a treste) sa vyžaduje zistenie skutočností uvedených v § 71 ods. 1 Trestného poriadku, a nie zhromaždenie určitého objemu procesne perfektných dôkazov.

24. V konkrétnom prípade ústavný súd uzatvára, že preskúmavať skutkové a právne závery, ku ktorým dospel najvyšší súd, nie je jeho úlohou. V prípade väzobného, ako aj meritórneho rozhodovania všeobecných súdov ústavný súd nie je súdom tretej, resp. štvrtej inštancie. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Osobitne vo vzťahu k označenému právu sťažovateľa na slobodu a bezpečnosť garantovanému čl. 5 ods. 4 dohovoru ústavný súd dodáva, že predmetné ustanovenie dohovoru je spôsobilým predmetom prieskumu výlučne v konaniach, v rámci ktorých je posudzovaná ústavná konformita rozhodnutí všeobecných súdov o žiadostiach obvinených o prepustenie z väzby na slobodu, čo však nebol prípad sťažovateľa, keďže z podstaty napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že v konkrétnom prípade ústavný súd vykonal ústavný prieskum rozhodnutia všeobecného súdu o vzatí sťažovateľa do väzby. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť v jej celosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

25. Vzhľadom na to, že ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa už stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu